

Vzdělávací oblast: **Člověk a svět práce**

Vyučovací předmět: **Pracovní činnosti**

Charakteristika vzdělávací oblasti

Oblast Člověk a svět práce postihuje široké spektrum pracovních činností a technologií, vede žáky k získání základních uživatelských dovedností v různých oborech lidské činnosti a přispívá k vytváření životní a profesní orientace žáků.

Koncepce vzdělávací oblasti Člověk a svět práce vychází z konkrétních životních situací, v nichž žáci přicházejí do přímého kontaktu s lidskou činností a technikou v jejich rozmanitých podobách a širších souvislostech.

Vzdělávací oblast Člověk a svět práce se cíleně zaměřuje na praktické pracovní dovednosti a návyky a doplňuje celé základní vzdělávání o důležitou složku nezbytnou pro uplatnění člověka v dalším životě a ve společnosti. Tím se odlišuje od ostatních vzdělávacích oblastí a je jejich určitou protiváhou. Je založena na tvůrčí myšlenkové spoluúčasti žáků.

Vzdělávací obsah vzdělávacího oboru Člověk a svět práce je rozdělen na 1. stupni na čtyři tematické okruhy *Práce s drobným materiálem, Konstrukční činnosti, Pěstitecké práce, Příprava pokrmů*, které jsou pro školu povinné. Vybrané tematické okruhy je nutné realizovat v plném rozsahu.

Vzdělávací obsah je realizován na 1. i 2. stupni vzdělávání a je určen všem žákům (tedy chlapcům i dívkám bez rozdílu). Žáci se učí pracovat s různými materiály a osvojují si základní pracovní dovednosti a návyky. Učí se plánovat, organizovat a hodnotit pracovní činnost samostatně i v týmu. Ve všech tematických okruzích jsou žáci soustavně vedeni k dodržování zásad bezpečnosti a hygieny při práci. V závislosti na věku žáků se postupně buduje systém, který žákům poskytuje důležité informace ze sféry výkonu práce a pomáhá jim při odpovědném rozhodování o dalším profesním zaměření. Proto je vhodné zařazovat do vzdělávání žáků co největší počet tematických okruhů.

Charakteristika vyučovacího předmětu

Vyučovací předmět Pracovní činnosti vychází ze vzdělávacího oboru Člověk a svět práce, postihuje široké spektrum pracovních činností a technologií, vede žáky k získání základních uživatelských dovedností v různých oborech lidské činnosti a přispívá k vytváření životní a profesní orientace žáků. Vzdělávací obsah předmětu vychází z konkrétních životních situací, v nichž žáci

přicházejí do přímého kontaktu s lidskou činností a technikou v jejich rozmanitých podobách a širších souvislostech. Cíleně se zaměřuje na praktické (zejména manuální) pracovní dovednosti a návyky a doplňuje tak celé základní vzdělání o tuto důležitou složku nezbytnou pro uplatnění člověka v dalším životě a ve společnosti. Tím se odlišuje od ostatních vzdělávacích obsahů vyučovacích předmětů a je jejich určitou protiváhou.

Cíle vyučovacího předmětu

Vzdělávání v této vzdělávací oblasti směřuje k vytváření a rozvíjení klíčových kompetencí žáků tím, že vede žáky k:

- pozitivnímu vztahu k práci a k odpovědnosti za kvalitu svých i společných výsledků práce
- osvojení základních pracovních dovedností a návyků z různých pracovních oblastí, k organizaci a plánování práce a k používání vhodných nástrojů, nářadí a pomůcek při práci i v běžném životě
- vytrvalosti a soustavnosti při plnění zadaných úkolů, k uplatňování tvořivosti a vlastních nápadů při pracovní činnosti a k vynakládání úsilí na dosažení kvalitního výsledku
- poznání, že technika jako významná součást lidské kultury je vždy úzce spojena s pracovní činností člověka
- autentickému a objektivnímu poznávání okolního světa, k potřebné sebedůvěře, k novému postoji a hodnotám ve vztahu k práci člověka, technice a životnímu prostředí
- chápání práce a pracovní činnosti jako příležitosti k seberealizaci, sebeaktualizaci a k rozvíjení podnikatelského myšlení
- orientaci v různých oborech lidské činnosti, formách fyzické a duševní práce a osvojení potřebných poznatků a dovedností významných pro možnost uplatnění, pro volbu vlastního profesního zaměření a pro další životní a profesní orientaci

Klíčové kompetence

Kompetence k učení

vést žáky k zodpovědnosti za své vzdělávání, umožnit žákům osvojit si strategii učení a motivovat je pro celoživotní učení

- Na praktických příkladech blízkých žákovi vysvětlujeme smysl a cíl učení a posilujeme pozitivní vztah k učení.
- Podporujeme samostatnost a tvořivost.

- Učíme žáky plánovat, organizovat a vyhodnocovat jejich činnosti.
- Ve výuce se zaměřujeme prioritně na „aktivní“ dovednosti, učivo používáme jako prostředek k jejich získání.
- Motivujeme k učení – snažíme se cíleně vytvářet takové situace, v nichž má žák radost z učení.
- Při hodnocení používáme ve zřetelné převaze prvky pozitivní motivace.
- Učíme trpělivosti, povzbuzujeme.
- Jdeme příkladem -neustále si dalším vzděláváním rozšiřujeme svůj „pedagogický obzor“.

Kompetence k řešení problémů

podněcovat žáky k tvořivému myšlení, logickém uvažování a k řešení problémů

- Učíme žáky nebát se problémů („problémy byly, jsou a budou -problém není hrozba, ale výzva“).
- Na modelových příkladech učíme žáky užívat různé algoritmy řešení problémů.
- Podporujeme různé přijatelné způsoby řešení problému..
- Podporujeme samostatnost, tvořivost a logické myšlení.
- Podporujeme využívání moderní techniky při řešení problémů.
- Jdeme příkladem -učíme se sami lépe, s rozumem a s nadhledem řešit různé problémové situace ve škole.

Kompetence komunikativní

vést žáky k otevřené, všestranné a účinné komunikaci

- Netolerujeme agresivní, hrubé, vulgární a nezdvořilé projevy chování žáků, zaměstnanců školy i rodičů.
- Vedeme žáky k tomu, aby otevřeně vyjadřovali svůj názor podpořený logickými argumenty.
- Vedeme žáky k pozitivnímu vnímání své školy, své obce, sebe a ostatních lidí.
- Vedeme žáky k pozitivní prezentaci a reprezentaci svojí osoby a svojí školy na veřejnosti.
- Důsledně vyžadujeme dodržování pravidel stanovených ve školním řádu, v řádech odborných pracoven, řádu akcí mimo školu apod.; umožňujeme žákům podílet se na sestavování těchto pravidel.
- Jdeme příkladem – „profesionálním“ přístupem ke komunikaci s žáky.

Kompetence sociální a personální

rozvíjet u žáků schopnost spolupracovat, pracovat v týmu, respektovat a hodnotit práci vlastní i druhých

- Minimalizujeme používání frontální metody výuky, podporujeme skupinovou výuku a kooperativní vyučování.
- Podporujeme „inkluzi“ („začlenění“) - volíme formy práce, které pojímají různorodý kolektiv třídy jako mozaiku vzájemně se doplňujících kvalit, umožňujících vzájemnou inspiraci a učení s cílem dosahování osobního maxima
- každého člena třídního kolektivu.
- Učíme žáky pracovat v týmech, učíme je vnímat vzájemné odlišnosti jako podmínku efektivní spolupráce.
- Jdeme příkladem – podporujeme spolupráci všech členů pedagogického sboru i spolupráci pedagogických a nepedagogických pracovníků školy. Respektujeme společně dohodnutá pravidla, na jejichž formulaci se žáci sami podíleli.

Kompetence občanské

vychovávat žáky

jako svobodné občany, plnící si své povinnosti, uplatňující svá práva a respektující práva druhých,
jako osobnosti zodpovědné za svůj život, své zdraví a za své životní prostředí,
jako ohleduplné bytosti, schopné a ochotné účinně pomoci v různých situacích

- Netolerujeme sociálně patologické projevy chování (drogy, šikana, kriminalita mládeže).
- Netolerujeme projevy rasismu, xenofobie a nacionalismu.
- Netolerujeme agresivní, hrubé, vulgární a nezdvořilé projevy chování žáků, zaměstnanců školy i rodičů.
- Netolerujeme nekamarádké chování a odmítnutí požadované pomoci.
- Netolerujeme žádnou podobu (aktivní, pasivní, otevřenou, skrytou) podpory výše uvedených negativních jevů.
- Důsledně dbáme na dodržování pravidel chování ve škole, stanovených ve vnitřních normách školy.
- Neustále monitorujeme chování žáků, včas přijímáme účinná opatření.
- Dodržujeme zásadu, „že tu není špatný žák, jsou tu jen špatné projevy jeho chování“.
- V rámci předmětu seznamujeme žáky s vhodnými právními normami.
- Vedeme žáky k aktivní ochraně jejich zdraví, a k ochraně životního prostředí.

- Jdeme příkladem – respektujeme právní předpisy, vnitřní normy školy, plníme příkladně své povinnosti. Respektujeme osobnost žáka a jeho práva. Budujeme přátelskou a otevřenou atmosféru ve třídě i ve škole. Chováme se k žákům jejich rodičům a ke svým spolupracovníkům tak, jak si přejeme, aby se oni chovali k nám.

Kompetence pracovní

vést žáky k pozitivnímu vztahu k práci, naučit žáky používat při práci vhodné materiály, nástroje a technologie, naučit žáky chránit své zdraví při práci, pomoci žákům při volbě jejich budoucího povolání

- Vedeme žáky k pozitivnímu vztahu k práci. Žádnou práci netrestáme. Kvalitně odvedenou práci vždy pochválíme.
- Při výuce vytváříme podnětné a tvořivé pracovní prostředí. Měníme pracovní podmínky, žáky vedeme k adaptaci na nové pracovní podmínky.
- Důsledně žáky vedeme k dodržování vymezených pravidel, ochraně zdraví a k plnění svých povinností a závazků.
- Různými formami (exkurze, film, beseda apod.) seznamujeme žáky s různými profesemi – cíleně ujasňujeme představu žáků o reálné podobě jejich budoucího povolání a o volbě vhodného dalšího studia.
- Cíleně posilujeme (motivujeme) žáky k dosažení jimi vhodně zvoleného dalšího studia (budoucího povolání).
- Jdeme příkladem – příkladně si plníme své pracovní povinnosti (nástupy do hodin, příprava na výuku ...).
- Dodržujeme dané slovo. Vážíme si své profese. Svoji profesi a svoji školu pozitivně prezentujeme před žáky, rodiči i širší veřejností.

Člověk a svět práce

Očekávané výstupy – 1. období

1. stupeň

PRÁCE S DROBNÝM MATERIÁLEM

Očekávané výstupy -1. období

žák

- vytváří jednoduchými postupy různé předměty z tradičních i netradičních materiálů

- pracuje podle slovního návodu a předlohy

Očekávané výstupy -2. období

žák

- vytváří přiměřenými pracovními operacemi a postupy na základě své představivosti různé výrobky z daného materiálu
- využívá při tvořivých činnostech s různým materiálem prvky lidových tradic
- volí vhodné pracovní pomůcky, nástroje a náčiní vzhledem k použitému materiálu
- udržuje pořádek na pracovním místě a dodržuje zásady hygieny a bezpečnosti práce; poskytne první pomoc při úrazu

Učivo

- vlastnosti materiálu (přírodniny, modelovací hmota, papír a karton, textil, drát, fólie aj.)
- pracovní pomůcky a nástroje -funkce a využití
- jednoduché pracovní operace a postupy, organizace práce
- lidové zvyky, tradice, řemesla

KONSTRUKČNÍ ČINNOSTI

Očekávané výstupy -1. období

žák

- zvládá elementární dovednosti a činnosti při práci se stavebnicemi

Očekávané výstupy -2. období

žák

- provádí při práci se stavebnicemi jednoduchou montáž a demontáž
- pracuje podle slovního návodu, předlohy, jednoduchého náčrtu
- dodržuje zásady hygieny a bezpečnosti práce, poskytne první pomoc při úrazu

Učivo

- stavebnice (plošné, prostorové, konstrukční), sestavování modelů
- práce s návodem, předlohou, jednoduchým náčrtem

PĚSTITELSKÉ PRÁCE

Očekávané výstupy -1. období

žák

- provádí pozorování přírody, zaznamená a zhodnotí výsledky pozorování
- pečuje o nenáročné rostliny

Očekávané výstupy -2. období

žák

- provádí jednoduché pěstitelské činnosti, samostatně vede pěstitelské pokusy a pozorování
- ošetřuje a pěstuje podle daných zásad pokojové i jiné rostliny
- volí podle druhu pěstitelských činností správné pomůcky, nástroje a náčiní
- dodržuje zásady hygieny a bezpečnosti práce; poskytne první pomoc při úrazu

Učivo

- základní podmínky pro pěstování rostlin, půda a její zpracování, výživa rostlin, osivo
- pěstování rostlin ze semen v místnosti, na zahradě (okrasné rostliny, léčivky, koření, zelenina aj.)
- pěstování pokojových rostlin
- rostliny jedovaté, rostliny jako drogy, alergie

PŘÍPRAVA POKRMŮ

Očekávané výstupy -1. období

žák

- připraví tabuli pro jednoduché stolování
- chová se vhodně při stolování

Očekávané výstupy -2. období

žák

- orientuje se v základním vybavení kuchyně
- připraví samostatně jednoduchý pokrm
- dodržuje pravidla správného stolování a společenského chování
- udržuje pořádek a čistotu pracovních ploch, dodržuje základy hygieny a bezpečnosti práce; poskytne první pomoc i při úrazu v kuchyni

Učivo

- základní vybavení kuchyně
- výběr, nákup a skladování potravin
- jednoduchá úprava stolu, pravidla správného stolování
- technika v kuchyni - historie a význam

Učební plán předmětu Pracovní činnosti

Ročník	1.	2.	3.	4.	5.	Celkem
Časová dotace	1	1	1	1	1	5
Disponibilní hodiny	0	0	0	0	0	0
Počet hodin celkem	1	1	1	1	1	5

Ročník: 1.

237

Dílčí výstupy	Učivo	Průřezová témata	Poznámky
Žák - Provádí pozorování přírody, zaznamená a zhodnotí výsledky pozorování - Pečuje o nenáročné rostliny - Dodržuje základní hygienické i estetické návyky při stolování - Pomáhá při přípravě pokrmů a úpravě tabule - Uvědomuje si hlavní zásady výběru, nákupu a skladování potravin a jejich hodnotu	Pěstitelské práce Rostliny – pěstování, růst, podmínky, údržba, pokojové a řezané rostliny Příprava pokrmů Místo ve třídě při konzumaci přesnídávky Hygiena stolování Úprava a výzdoba jednoduché tabule k významným příležitostem - Vánoce, narozeniny, využití a konzumace výtvarů Výběr, nákup a skladování potravin Rostliny vhodné a nevhodné ke konzumaci	ENV - základní podmínky života OSV - seberegulace a sebeorganizace - mezilidské vztahy - komunikace - kooperace a kompetice	

Ročník: 2.

239

Dílčí výstupy	Učivo	Průřezová témata	Poznámky
Žák - Provádí pozorování přírody, zaznamená a zhodnotí výsledky pozorování - Pečuje o nenáročné rostliny - Dodržuje základní hygienické i estetické návyky při stolování - Pomáhá při přípravě pokrmů a úpravě tabule - Uvědomuje si hlavní zásady výběru, nákupu a skladování potravin a jejich hodnotu	Pěstitelské práce Rostliny – pěstování, růst, podmínky, údržba, pokojové a řezané rostliny Příprava pokrmů Místo ve třídě při konzumaci přesnídávky Hygiena stolování Úprava a výzdoba jednoduché tabule k významným příležitostem - Vánoce, narozeniny, využití a konzumace výtvorů Výběr, nákup a skladování potravin Rostliny vhodné a nevhodné ke konzumaci	ENV - základní podmínky života OSV - seberegulace a sebeorganizace - mezilidské vztahy - komunikace - kooperace a kompetice	

Ročník: 3.

241

Dílčí výstupy	Učivo	Průřezová témata	Poznámky
Žák - Provádí pozorování přírody, zaznamená a zhodnotí výsledky pozorování - Pečuje o nenáročné rostliny - Dodržuje základní hygienické i estetické návyky při stolování - Pomáhá při přípravě pokrmů a úpravě tabule - Uvědomuje si hlavní zásady výběru, nákupu a skladování potravin a jejich hodnotu	Pěstitelské práce Rostliny – pěstování, růst, podmínky, údržba, pokojové a řezané rostliny Příprava pokrmů Místo ve třídě při konzumaci přesnídávky Hygiena stolování Úprava a výzdoba jednoduché tabule k významným příležitostem - Vánoce, narozeniny, využití a konzumace výtvorů Výběr, nákup a skladování potravin Rostliny vhodné a nevhodné ke konzumaci	ENV - základní podmínky života OSV - seberegulace a sebeorganizace - mezilidské vztahy - komunikace - kooperace a kompetice	

Ročník: 4.

243

Dílčí výstupy	Učivo	Průřezová témata	Poznámky
- Volí podle druhu pěstitelských činností správné pomůcky, nástroje a náčiní - Dodržuje zásady hygieny a bezpečnosti práce; poskytne první pomoc při úrazu - Orientuje se v základním vybavení kuchyně - Připraví samostatně jednoduchý pokrm - Dodržuje pravidla správného stolování a společenského chování - Dodržuje pořádek a čistotu pracovních ploch, dodržuje základy hygieny a bezpečnosti práce; poskytne první pomoc při úrazu v kuchyni	Poznávání a užití pracovních pomůcek Pěstitelské pokusy Zásady hygieny a bezpečnosti při práci Vegetativní množení rostlin Využití rostlin Ochrana před jedovatými rostlinami, zneužitelnými rostlinnými drogami, alergie, bezpečnost při pěstitelských pracích a základy první pomoci Příprava pokrmů Základní vybavení kuchyně Jednoduchá úprava stolu, pravidla správného stolování Výběr, nákup a skladování potravin Technika v kuchyni Historie přípravy pokrmů	OSV - rozvoj schopností poznávání - kreativita ENV - lidské aktivity a problémy životního prostředí - vztah člověka k prostředí OSV - seberegulace a sebeorganizace - mezilidské vztahy - komunikace - kooperace a kompetice	20.10. Den stromů 22.4. Den Země

Vzdělávací oblast: Člověk a svět práce

Vyučovací předmět: Pracovní činnosti

Ročník: 5.

Dílčí výstupy	Učivo	Průřezová témata	Poznámky
Žák - Vytváří přiměřenými pracovními operacemi a postupy na základě své představivosti různé výrobky z daného materiálu - Využívá při tvořivých činnostech s různým materiálem prvky lidových tradic - Volí vhodné pracovní pomůcky, nástroje a náčiní vzhledem k použitému materiálu - Udržuje pořádek na pracovním místě a dodržuje zásady hygieny a bezpečnosti práce; poskytne první pomoc při úrazu - Provádí při práci se stavebnicemi jednoduchou montáž a demontáž - Pracuje podle slovního návodu, předlohy, jednoduchého náčrtu - Dodržuje základy hygieny a bezpečnosti práce, poskytne první pomoc při úrazu - Provádí jednoduché pěstitelské činnosti, samostatně vede pěstitelské pokusy a pozorování - Ošetřuje a pěstuje podle daných zásad pokojové i jiné rostliny	Práce s drobným materiálem Přírodniny, papír, karton, modelovací hmota, drát, fólie a textil aj. jako pracovní materiál Funkce a využití pracovních pomůcek a nástrojů, jednoduché pracovní postupy Lidové zvyky a tradice Konstrukční činnosti Montáže a demontáže stavebnic, práce podle slovního návodu, náčrtu a předlohy (plošná, konstrukční, prostorová) Zásady hygieny a bezpečnosti První pomoc při úrazu Pěstitelské práce Základy péče o pokojové květiny a jiné rostliny, podmínky, půda, výživa, osivo Pěstování rostlin ze semen Rychlení rostlin	OSV - rozvoj schopností poznávání - kreativita ENV - lidské aktivity a problémy životního prostředí - vztah člověka k prostředí	20.10. Den stromů 22.4. Den Země

Dílčí výstupy	Učivo	Průřezová témata	Poznámky
- Volí podle druhu pěstitelských činností správné pomůcky, nástroje a náčiní - Dodržuje zásady hygieny a bezpečnosti práce; poskytne první pomoc při úrazu - Orientuje se v základním vybavení kuchyně - Připraví samostatně jednoduchý pokrm - Dodržuje pravidla správného stolování a společenského chování - Dodržuje pořádek a čistotu pracovních ploch, dodržuje základy hygieny a bezpečnosti práce; poskytne první pomoc při úrazu v kuchyni	Poznávání a užití pracovních pomůcek Pěstitelské pokusy Zásady hygieny a bezpečnosti při práci Vegetativní množení rostlin Využití rostlin Ochrana před jedovatými rostlinami, zneužitelnými rostlinnými drogami, alergie, bezpečnost při pěstitelských pracích a základy první pomoci Příprava pokrmů Základní vybavení kuchyně Jednoduchá úprava stolu, pravidla správného stolování Výběr, nákup a skladování potravin Technika v kuchyni Historie přípravy pokrmů	OSV - rozvoj schopností poznávání - kreativita - kooperace a kompetice ENV - lidské aktivity a problémy životního prostředí - vztah člověka k prostředí	20.10. Den stromů 22.4. Den Země